

ca. 1806 Douwe Jelles Tasma (1754 – 1850)

staande klok

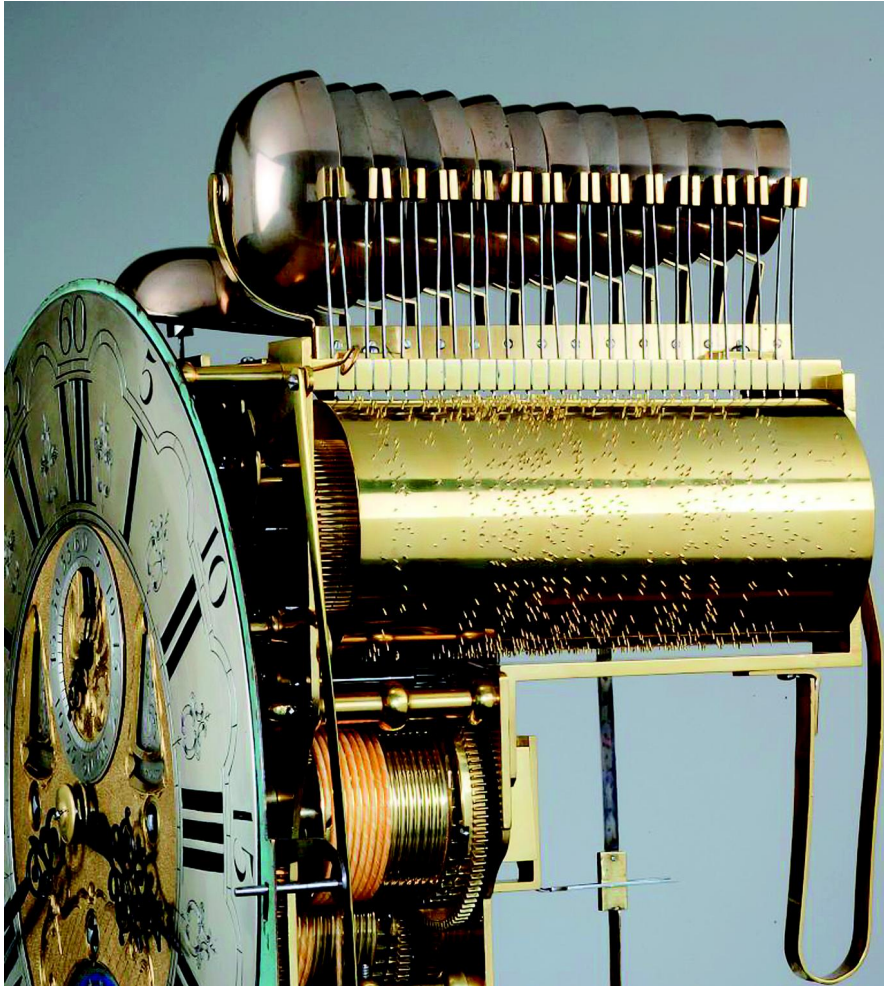
Het Friese klokkenmakersgeslacht Tasma te Grou heeft, temidden vaneen tot in de late negentiende eeuw florerende Friese uurwerkmakersindustrie, een zeer bijzondere plaats ingenomen. Centraal in de Tasma-dynastie staat Douwe Jelles Tasma die in zijn lange leven (1753-1845) vele Friese klokken met een on-Friese, dikwijls Amsterdams aandoende allure en precisie, heeft vervaardigd. De huidige Tasma klok is zo'n stuk.

Tussen de platines bevinden zich de acht dagen lopende, slaande en spelende werken. Op de wijzerplaat worden op de grote centrale verzilverde cijferring de uren en minuten aangegeven; binnen de cijferring de seconden, dagen en maanden met hun symbolen en de schijngestalten van de maan.

Onder de centrale cijferring bevindt zich een automatenscène. In een typisch Hollands stadsgezicht met huizen aan het water, een kerktoeren, een windmolen met stelling en een visserijscène op de voorgrond, is bijna alles in beweging. Een van de vissers beweegt zijn hengel op en neer - langzaam, behoedzaam naar beneden en dan plotseling met een ruk omhoog – terwijl een andere visser een groot visnet ophaalt; deze visserijscène wordt door het gaandewerk aangedreven. Op het halve en hele uur beginnen de wieken van de molen te draaien en op het minuscule wijzerplaatje op de kerktoeren blijkt een uurwijzertje de tijd correct aan te geven.

Grote gelijkenis met
1790 Klaas Johannes Andriese,
staande klok,
Museum Zaanse Tijd

Het bellenspeelwerk heeft een zogenaamde two per turn muziekrol: één complete omwenteling van de rol bevat een lang muziekstuk voor het hele uur en een korter stuk voor het halve uur. Men heeft de keus uit tweemaal zes melodieën.

Op de cijferring zijn aan de onderzijde de naam, de plaats en het jaartal van de maker gegraveerd: D.J. Tosma Grouw 1806, hij signeerde soms 'Tosma' vanwege de Friese uitspraak van zijn naam.

Het speelwerk met zijn haaks op de wijzerplaat staande rol kan, vanwege de forse diepte van de klokkenkast, toch een respectabele bellenreeks herbergen met zes zijdelingse verschuivingen voor de melodiekeuze en twee hamertjes per bel voor een snelle toon repetitie. De reeks heeft een muzikale omvang van een octaaf en een sext:
c2—d—e—f—g—a—bes—b—c3—d—e—f—g—a3.

De volgende melodieën zijn herkend:

Alle eendjes
 Schep vreugde in het leven
 De nieuwe haring
 Wilhelmus
 God save the king
 Hoe zoet is het daar de vriendschap woont